

ร้านค้าชุมชนเพื่อคนบ้านไร่

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

เนื่องจากตำบลบ้านไร่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้หลายแห่ง ซึ่งมองว่าเป็นรายได้ชุมชนที่สำคัญอีกทางหนึ่ง จึงมีการจัดตั้งหน่วยธุรกิจชุมชนขึ้นในพื้นที่โดยทางสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านไร่เป็นผู้จัดสรรงบประมาณ 360,000 บาทก่อตั้งร้านค้าชุมชนขึ้น เพื่อส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้แก่คนในชุมชน แต่เปิดดำเนินการได้เพียงระยะหนึ่งก็ต้องหยุดดำเนินการเนื่องจากขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ปล่อยให้ร้านค้าชุมชนอยู่ในสภาพร้างที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่เห็นว่าร้านค้าชุมชนดังกล่าวมีตัวอาคารที่ถาวรมั่นคงและตั้งอยู่บริเวณทางสัญจรไปมาสะดวก จึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาร้านค้าชุมชนให้สามารถใช้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนรวมทั้งสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในร้านค้าด้วยกันทุกคน และถือว่าการสร้างรายได้ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: บ้านไร่

จังหวัด: อุทัยธานี

ประชากร: 6,848 คน

พื้นที่: 114.05 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต.บ้านไร่จัด "ร้านค้าชุมชนเพื่อคนบ้านไร่" โดยดำเนินการปรับปรุงต่อเติมร้านค้าชุมชนบ้านไร่ที่มีอยู่เดิม ระดมทุนในการจัดซื้อสินค้าคุณภาพดี ราคาถูกจากตัวจังหวัดมาจำหน่าย โดยให้สมาชิกหมู่บ้านเข้ามาช่วยจำหน่ายสินค้า และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่มีผลผลิต เช่น พืชผักสวนครัวนำมาวางจำหน่ายรวม เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลักในการดำเนินการ

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. ประกาศรับสมัครสมาชิกร้านค้าชุมชน มีกลุ่มแม่บ้านเข้าร่วมจำนวน 150 คน
2. ปรับปรุงต่อเติมร้านค้าชุมชนเดิมให้สามารถใช้ดำเนินการได้อีกครั้งและนำสินค้ามาจำหน่าย
3. ระดมทุนจากชุมชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก หัสนละ 10 บาท จำนวน 2,000 หัสน เป็นเงิน 20,000 บาท นำมาใช้เป็นงบประมาณเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้ามาจำหน่าย
4. จัดให้มีการประชุมสรุปการดำเนินงานแก่สมาชิกกลุ่มร้านค้าชุมชนทุกเดือน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม
5. ตั้งคณะกรรมการบริหารร้านค้าชุมชน 1 ชุด ประกอบด้วย
6. ประชาสัมพันธ์ให้ร้านค้าชุมชนเป็นที่รู้จักโดยผ่านหอกระจายข่าว

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. ร้านค้าชุมชนที่มีอยู่เดิม อันเกิดจากงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านไร่ จำนวน 360,000 บาท 2. ค่าปรับปรุงต่อเติมร้านค้าชุมชน จำนวน 50,000 บาท อบต.บ้านไร่สนับสนุนงบประมาณ 3. ค่าสินค้าสำหรับวางจำหน่ายในร้านค้า มูลค่า 20,000 บาท จากการระดมหุ้นสมาชิกกลุ่ม 4. ค่าน้ำค่าไฟในร้านค้าชุมชน มูลค่า 5,000 บาท/ ปี อบต.บ้านไร่สนับสนุนงบประมาณ
การระดมทุน/การระดมหุ้น	1. ระดมหุ้นจากสมาชิกกลุ่ม หุ้นละ 10 บาท จำนวน 2,000 หุ้น มูลค่ารวม 20,000 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. คอมพิวเตอร์ เพื่อเก็บข้อมูลของสมาชิกรายรับ-รายจ่าย ของร้านค้า จำนวน 1 ชุด 2. ชั้นวางสินค้าเพิ่มเติม จำนวน 3 ชั้น
บุคลากร	1. อาสาสมัครจากสมาชิกกลุ่ม ช่วยจำหน่ายสินค้า จำนวน 1 คน / วัน (โดยหมุนเวียนตัวแทนหมู่บ้านละคน) 2. เจ้าหน้าที่อบต. ช่วยเป็นผู้ส่งเสริมด้านการบริหารจัดการ จำนวน 3 คน (หมุนเวียนคนละ 1 วัน/ สัปดาห์) 3. เจ้าหน้าที่จากกรมตรวจบัญชีของสหกรณ์ ช่วยเหลือด้านวิชาการในการจัดทำบัญชีร้านค้าชุมชน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
1 ตุลาคม 2545	เกิดแนวคิดที่จะปรับปรุงร้านค้าชุมชนเดิมที่เคยตั้งขึ้นเมื่อปี 2543 ให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้ดังเดิม เพื่อสร้างรายได้แก่คนในชุมชนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน	นายกอบต.
10 ตุลาคม 2545	จัดเวทีประชุมประชาคมตำบล เพื่อแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงร้านค้าให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง	แกนนำชุมชน/ อบต.
20 ตุลาคม 2545	- จัดทำโครงการเสนอขอของบประมาณจากอบต.ในการปรับปรุงต่อเติมร้านค้า - เปิดประชุมสภาอบต. เพื่อพิจารณาโครงการ และส่วนการคลังร่วมพิจารณาและให้คำแนะนำในด้านค่าใช้จ่ายและการบัญชี	แกนนำชุมชน/ นายกอบต./ สมาชิกสภาอบต.
31 ตุลาคม 2545	ดำเนินการปรับปรุงและต่อเติมตกแต่งร้านค้าชุมชนบ้านไร่ให้อยู่ในสภาพพร้อมให้บริการจำหน่ายสินค้า	อบต.
3 พฤศจิกายน 2545	ประชาสัมพันธ์โดยกระจายตัวแทนอบต. ไปแต่ละหมู่บ้านประกาศผ่านเครื่องกระจายเสียงให้ชาวบ้านทราบ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดโครงการ และรวบรวมสมาชิกและระดมหุ้นโดยรับสมัครสมาชิกผู้ถือหุ้น หุ้นละ 10 บาท จำนวน 2,000 หุ้น มีสมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 150 คน	อบต.

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
7 พฤศจิกายน 2545	จัดซื้อสินค้าประเภทของใช้ประจำวันในครัวเรือนจากตัวจังหวัดอุทัยธานีในราคาขายส่งมาวางจำหน่ายในร้านค้าชุมชน โดยทำการจัดซื้อเดือนละ 1 ครั้ง และให้สมาชิกนำพืชผักสวนครัวมาร่วมวางจำหน่ายได้ด้วย	อบต.
15 พฤศจิกายน 2545	จัดประชุมร่วมวางแผนการบริหารการจัดการระเบียบ กฎเกณฑ์ของร้านค้าชุมชน โดยไม่มีการบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร แต่อาศัยการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างจิตสำนึกร่วมกันเป็นตัวผลักดัน และตกลงถึงวิธีการจำหน่ายสินค้า	อบต./ สมาชิกกลุ่ม
20 พฤศจิกายน 2545	เปิดดำเนินการกิจการ โดยให้อาสาสมัคร (ซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มแม่บ้านในแต่ละหมู่บ้านหมุนเวียนกันมา) จำนวน 1 คน/ วัน เป็นผู้จำหน่ายสินค้า โดยไม่มีค่าตอบแทน จะได้รับเพียงค่ารถวันละ 20 บาท แต่จะมีการให้ค่าตอบแทนเฉพาะตอนช่วยจำหน่ายในช่วงที่เป็นฤดูกาลทำไร่ คนละ 40 บาทต่อวัน เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้สึกถึงการได้รับความไว้วางใจให้มาทำหน้าที่จำหน่ายสินค้าเอง และมีส่วนในการเป็นเจ้าของร้านร่วมกัน สมาชิกแต่ละคนจะมีสมุดประจำตัวสำหรับลงทะเบียนเมื่อซื้อของเพื่อการปันผลทุกสิ้นปี	สมาชิกกลุ่ม/ อบต.
1 ธันวาคม 2545	ประชาสัมพันธ์สินค้าชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนผ่านหอกระจายข่าว	สมาชิกกลุ่ม
20 ธันวาคม 2545 และทุกๆ เดือน จนถึงปัจจุบัน	จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานร้านค้าชุมชน และเพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีความสนิทสนมกันยิ่งขึ้น	สมาชิกกลุ่ม/ อบต.
ทุกสิ้นปี	แบ่งเงินปันผลคืนแก่สมาชิก	ผู้บริหารร้านค้าชุมชน

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/ องค์กร --

-- บทบาทหรือความร่วมมือ --

กลุ่มแม่บ้าน	เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/ ลงทุน/ บริหารจัดการร้านค้าชุมชน
กรมตรวจบัญชีของสหกรณ์	สนับสนุนด้านวิชาการในการจัดทำบัญชีร้านค้าชุมชน
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านไร่	สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างร้านค้าชุมชนเดิม

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนไม่มีทางเลือกในการซื้อสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน สินค้าบางประเภทมีราคาสูงเนื่องจากไม่มีการแข่งขันของร้านค้าในตลาด
2. ประชาชนส่วนหนึ่งที่มีฐานะยากจน เกิดหนี้สินนอกระบบจากการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน
3. ประชาชนมีรายได้จากอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว เมื่อประสบปัญหาหารายรับไม่พอรายจ่ายก็ได้รับความเดือดร้อน ไม่มีที่พึ่ง

หลังการดำเนินการ

1. สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 150 คน มีการรวมกลุ่มร้านค้าชุมชน รู้จักการเสียสละจากการเป็นอาสาสมัครจำหน่ายสินค้า รู้จักไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหาก็ร่วมปรึกษาหารือ/ ประชุมกัน มีการเอื้ออาทรซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เช่น หากช่วงใดสมาชิกไม่มีเงินก็สามารถนำสินค้าไปก่อนได้ คอยนำมาเงินมาชำระในภายหลังตามกำหนดเวลา
2. ประชาชนมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น ซึ่งมีราคาถูกกว่าท้องตลาดประมาณ 10-15%
3. สร้างรายได้เสริมให้แก่กลุ่มสมาชิกเพิ่มขึ้น ร้านค้ามีกำไรสำหรับปันผลให้แก่สมาชิกต่อปี ประมาณ 10,000 บาท

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. เมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตการเกษตร ไม่มีอาสาสมัครมาทำหน้าที่จำหน่ายสินค้า	1. จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมาให้เป็นค่าตอบแทนเฉพาะช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวให้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ให้คนละ 40 บาทต่อวัน
2. คนมาซื้อของในร้านค้าในชุมชนน้อย เพราะมีตลาดนัดเอกชนในชุมชนจำนวนมาก	2. ดัดแปลงสินค้าบางชนิดที่น่าสนใจ บริการที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า เน้นสินค้าที่มีคุณภาพมาจำหน่าย และเพิ่มการประชาสัมพันธ์
3. พี่พัสสวนครัวที่สมาชิกลำบากจำหน่ายขายไม่ค่อยได้และเน่าเสียง่าย	3. อบรมวางแผนที่จะนำผลผลิตดังกล่าวมาแปรรูปให้เป็นของแห้ง เช่น นำพริกกะเหรี่ยงหรือผักกาดมาแปรรูปจำหน่าย ซึ่งกำลังเริ่มดำเนินการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. งบประมาณในการจัดสร้าง ปรับปรุงให้ร้านมีความมั่นคงถาวร และมีทุนที่เพียงพอในการจัดซื้อสินค้ามาวางจำหน่าย
2. การบริหารจัดการที่เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนและยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน
3. ความซื่อสัตย์และเสียสละของมวลหมู่สมาชิก
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกลุ่ม
5. การประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้การสนับสนุนโครงการ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

มีความยั่งยืนพอสมควร เนื่องจากมีแผนการรองรับที่จะขยายการดำเนินการในอนาคต เริ่มจากการจัดทำปืมน้ำมันชุมชน เพราะบริเวณที่ตั้งร้านค้าชุมชนอยู่ริมถนน มีรถผ่านตลอดวัน และหน่วยงานราชการต่างๆ กำลังจะย้ายมาตั้งใกล้ร้านค้าชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการรณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกผักปลอดสารพิษสำหรับนำมาวางจำหน่ายแทนพืชผักสวนครัวเดิม เพราะกำลังเป็นที่นิยมน่าจะขายได้ดีกว่า และวางแผนการนำสินค้าในร้านค้ามาทำตลาดนัดชุมชน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคที่นิยมซื้อสินค้าตลาดนัด

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล	: ร.ต.ต. มานพ เชื้อเทพ
ตำแหน่ง	: นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่
ที่อยู่	: 215 หมู่ 6 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
โทรศัพท์	: (056) 539 – 237 (01) 8885042
ชื่อ-นามสกุล	: นางพัชรี ัญญเจริญ
ตำแหน่ง	: ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน	: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่
ที่อยู่	: 215 หมู่ 6 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
โทรศัพท์	: (056) 539 – 237
ชื่อ-นามสกุล	: นางปลูก ขวัญเหมือนเงา
ตำแหน่ง	: ประธานร้านค้าชุมชนบ้านไร่
หน่วยงาน	: ร้านค้าชุมชนบ้านไร่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่
ที่อยู่	: 115 หมู่ 6 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
โทรศัพท์	: (056) 546 – 042 (09) 2423022

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	215 หมู่ 6 ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี 61140
ขนาดพื้นที่	114.05 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,075,019.82 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
งบประมาณรายได้	3,670,888.82 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 5 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,947 คน
จำนวนครัวเรือน	1,538 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	37,893 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มสลับกับเนินที่ราบสูง สภาพพื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำ การเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ มี วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมชนบท การคมนาคมยังไม่ สะดวก เนื่องจากเป็นถนนลูกรัง ในช่วงฤดูฝน เส้นทางจะถูกน้ำพัดพาจนเป็นหลุมเป็นบ่อหรือตัดขาด ต้องซ่อมแซมอยู่เป็นประจำ ทำให้ลำบากต่อการ เดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ ได้แก่ถ้ำพุนพวย ภายในมีหินงอกหินย้อย ถ้ำเขาวง และวัดเขาวง ซึ่งเป็นวัดที่มีความสวยงามมาก รวมไปถึงรีสอร์ทห้วยป่าปก ที่นักท่องเที่ยวนิยม เดินทางมาพักเป็นจำนวนมาก